

POSTANOWIENIE

9 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marta Romańska

na posiedzeniu niejawnym 9 kwietnia 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa S.Ł.
przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Zakładu Karnego w K.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej S.Ł.
od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu
z 18 czerwca 2025 r., II Ca 361/25,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od doręczenia powodowi odpisu niniejszego postanowienia, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

[dr]

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna

jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do powyższych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Skarżący powołał się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), które przedstawił jako – związane z wykładnią art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. oraz art. 385 i art. 378 § 1 k.p.c. – pytania: (a) „czy Sąd II instancji jest uprawniony do przyjmowania w każdej sytuacji ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd I instancji oraz dokonanej przez niego oceny dowodów, czy jednak powinien dokonywać własnych ustaleń faktycznych?”; (b) „czy dopuszczalne jest przyjmowanie przez Sąd II instancji za własne ustaleń sądu pierwszej instancji, w sytuacji gdy podstawowym zarzutem apelacji jest kwestionowanie właśnie ustaleń faktycznych, stanowiących podstawę wyroku?”

Zgodnie z ustaloną linią w orzecnictwie, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako na przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga określenia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecnictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których ono powstało. Zagadnienie powinno być ponadto „istotne” z uwagi na wagę problemu interpretacyjnego, którego dotyczy dla systemu prawa. Skoro jednak skarga kasacyjna jest wnoszona w konkretnej sprawie, to zarówno charakter rozpoznawanego roszczenia, jak i ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym i pozwalać na jego rozstrzygnięcie.

Problemy sformułowane przez skarżącego nie mają cech zagadnienia prawnego w powyższym znaczeniu. Skarżący nie przedstawił wyводу

objaśniającego istotę problemu, który zasygnalizował oraz nie wskazał z jakich przyczyn dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest niewystarczający do rozwiązania problemu.

Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem art. 378 § 1 k.p.c. nakłada na sąd drugiej instancji obowiązek ponownego rozpoznania sprawy w granicach apelacji, co oznacza nakaz wzięcia pod uwagę wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków. Granice apelacji wyznaczają ramy, w których sąd drugiej instancji powinien rozpoznać sprawę na skutek jej wniesienia. Określają je sformułowane w apelacji zarzuty i wnioski, które implikują zakres zaskarżenia, a w konsekwencji kognicję sądu apelacyjnego. Sąd drugiej instancji w ramach ustalonego stanu faktycznego stosuje z urzędu prawo materialne i co najistotniejsze - sąd odwoławczy jest związany jedynie zarzutami naruszenia prawa procesowego (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55). W związku z tym, że sąd drugiej instancji nie jest związany zarzutami naruszenia prawa materialnego powinien również rozpoznając apelację odnieść się do wszystkich tych zdarzeń i zarzutów zgłoszonych w postępowaniu apelacyjnym, które mogły spowodować skutki materialnoprawne (zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z 18 czerwca 2015 r., III CSK 401/14, wyroki Sądu Najwyższego z 10 lutego 2012 r., II CSK 314/11, z 7 listopada 2013 r., V CSK 550/12).

Z kolei art. 382 k.p.c. określa podstawę merytorycznego orzekania przez sąd drugiej instancji, która obejmuje materiał dowodowy zebrany przez sąd pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Uregulowanie to nakłada na sąd drugiej instancji obowiązek dokonania ponownie własnych ustaleń, które mogą obejmować ustalenia sądu pierwszej instancji przyjęte za własne albo różnić się od tych już poczynionych, a następnie poddania ich ocenie pod kątem prawa materialnego. Sąd drugiej może zmienić ustalenia faktyczne stanowiące podstawę wydania orzeczenia co do istoty sprawy sądu pierwszej instancji bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, uzasadniającego odmienne ustalenia, chyba że szczególne okoliczności wymagają ponowienia lub uzupełnienia tego postępowania (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu

Najwyższego z 23 marca 1999 r., III CZP 59/98, OSNC 1999, nr 7-8, poz. 124; wyrok Sądu Najwyższego z 5 października 2022 r., II CSKP 920/22).

Powód wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), przez naruszenie art. 24 k.c. w zw. z art. 448 § 1 k.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego i przeprowadzania wyводу zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. Szczególna podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga przy tym samodzielnego, czyli odrębnego od podstaw kasacyjnych, wskazania i wykazania naruszenia konkretnego przepisu prawa (procesowego lub materialnego), które jest oczywiste i bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęte skargą orzeczenie jest wadliwe i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania.

Uzasadnienie wniosku oparte na tej przesłance wymaga przedstawienia argumentacji prawnej zmierzającej do wykazania kwalifikowanego naruszenia powołanych w skardze przepisów prawa, możliwego do stwierdzenia bez merytorycznej analizy zaskarżonego orzeczenia oraz podstaw kasacyjnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z 5 października 2007 r., III CSK 216/07 i z 11 sierpnia 2011 r., IV CSK 163/11). Uzasadnienie wniosku nie może sprowadzać się do powtórzenia, choćby w zmodyfikowanej formie, uzasadnienia podstaw kasacyjnych, jak również być sformułowane w sposób, który wymagałby oceny ich zasadności.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że niezachowanie norm określających warunki odbywania kary pozbawienia wolności może stanowić wystarczającą przesłankę stwierdzenia naruszenia dóbr osobistych, nie jest jednak

takiemu stwierdzeniu równoważne (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 18 października 2011 r., III CZP 25/11, OSNC 2012, nr 2, poz. 15; wyroki Sądu Najwyższego z 28 lutego 2007 r., V CSK 431/06, OSNC 2008, nr 1, poz. 13; z 17 marca 2010 r., II CSK 486/09; z 22 marca 2012 r., V CSK 85/11). Uchybienie wspomnianym przepisom może prowadzić do naruszenia dóbr osobistych osadzonego (czci, godności, zdrowia, ewentualnie innych), jeśli warunki przebywania w jednostkach penitencjarnych osiągnęły poziom niehumanitarnego lub poniżającego traktowania. Dokonując takiej oceny bierze się pod uwagę łącznie wszystkie kryteria. Ocena minimalnego poziomu dolegliwości zależy od wszystkich okoliczności sprawy, w tym takich jak długość trwania określonego traktowania, jego następstwa psychiczne i fizyczne oraz - w niektórych przypadkach - płeć, wiek i stan zdrowia osoby mu poddanej (por. np. wyroki ETPCz z 6 marca 2001 r., nr 40907/98, Dougos przeciw Grecji; z 29 kwietnia 2003 r., nr 50390/99, McGlinchey przeciw Wielkiej Brytanii i z 11 marca 2004 r., nr 40653/98, Iorgov przeciwko Bułgarii).

Wskazane sytuacje przez powoda w szczególności brak dostępu do opieki medycznej, przebywanie w przeludnionej celi nie miały charakteru bezprawnego. Z akt sprawy wynika, że powód podczas pobytu w pozwanych zakładach karnych nigdy nie przebywał w warunkach przeludnienia. Powód był pod stałą opieką lekarską, przechodził badania, leczył się, zgodnie z zaleceniami lekarzy. Sąd drugiej instancji nie dopatrywał się w tym zakresie żadnych uchybień ze strony Zakładu Karnego w K..

Subiektywne odczucia powoda o naruszeniu jego dóbr osobistych nie uzasadniają przypisania pozwanemu odpowiedzialności za naruszenie dóbr osobistych. Tak jak nie z każdego naruszenia prawa wynika szkoda majątkowa osoby, której to naruszenie dotyczy, tak samo nie każde naruszenie uprawnień i wywołanie dyskomfortu godzi w dobra osobiste tego, przeciwko komu jest skierowane. Skoro powód dochodził zadośćuczynienia za krzywdę wyrządzoną mu naruszeniem dóbr osobistych, dla którego wyjątkową w naszym systemie prawnym podstawę tworzy art. 448 k.c., to miał obowiązek wykazać przesłanki tego roszczenia, a zatem oznaczyć dobro osobiste, w związku z którego naruszeniem chodził roszczeń i wykazać, że je naruszono (por. też uchwałę Sądu Najwyższego

z 18 października 2011 r., III CZP 25/11, OSNC 2012, nr 2, poz. 15). Zarzuty stawiane rozstrzygnięciu przez powoda dotyczące wadliwości w zakresie ustaleń faktycznych i oceny dowodów, zgodnie z art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c. nie mogą stanowić podstawy skargi kasacyjnej. Sąd Najwyższy jest związany bowiem ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Skonfrontowanie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z motywami zaskarżonego wyroku nie potwierdza tezy skarżącego o oczywistej zasadności skargi. Analiza uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie wskazuje na istnienie uchybień konstrukcyjnych, które uniemożliwiałyby jednoznaczne określenie podstawy faktycznej sprawy i zweryfikowanie oceny prawnej przyjętej przez Sąd Okręgowy. Z ustaleń faktycznych dokonanych w sprawie wynika, że w Zakładzie Karnym w K. przestrzegane były uregulowania stanowiące prawo powszechnie obowiązującej dotyczące dostarczania osadzonym środków czystości, wyposażenia cel oraz zapewniania warunków do zachowania higieny osobistej, częstotliwości kąpieli i dostępu do bieżącej wody, a także spacerów. Powód nie udowodnił, że pozwany nie zapewnił mu warunków umożliwiających utrzymanie higieny osobistej. Powód jak każdy z osadzonych miał prawo do co najmniej jednej ciepłej kąpieli raz w tygodniu, a jak wynika z zeznań świadków, odbywali oni dwie kąpiele w tygodniu. Podnoszone zarzuty dotyczące braku możliwości, bądź ograniczenia korzystania z suszarki do prania nie znalazły potwierdzenia w materiale dowodowym. Pozwany w sposób wystarczający udowodnił brak bezprawności swojego działania. Zatem zastosowanie prawa materialnego do ustalonego stanu faktycznego przez sądy obu instancji nie było oczywiście wadliwe.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. oraz - co do kosztów postępowania – art. 98 § 1, art. 98 § 1¹ i § 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1, art. 398²¹ k.p.c. w zw. z w zw. z art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn. Dz.U. z 2024 r. poz. 1192) § 8 pkt 26 oraz § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 1964), orzeczono jak postanowieniu.

Marta Romańska

[dr]

[SOP]